40. DERS

ATIF HARFLERİ

ATIF HARFLERİ

Her dilde olduğu gibi Arapçada da, üsluptaki akıcılığı sağlamak maksadıyla, bir cümlede yer alan iki kelime, iki tamlama, iki cümlecik veya iki cümle, '*atıf harfleri*' adını verdiğimiz yapılarla birbirine bağlanır. Bir atıf harfinden sonra gelen kısma '***matuf***', önce gelen kısma ise '***matufun aleyh***' adı verilir. '***Matuf***' ile '***matufun aleyh***' arasında üç yönden uyum bulunmalıdır:

● **İrap Yönünden Uyum:** Matuf ile matufun aleyh arasında irap yönünden tam bir paralellik söz konusudur. Matuf merfû ise matufun aleyh de merfû, mansup ise matufun aleyh de mansup, mecrursa matufun aleyh de mecrur, meczum ise matufun aleyh de meczum olmak durumundadır.

● **Sîgada Uyum:** Şayet matuf ile matufun aleyh fiil cümlesi ise, bu cümlelerin başlarındaki fiiller sîga yönünden -*yani zaman bakımından*- birbirleri ile uyum halinde olmalıdır. Şöyle ki; bir mazi fiil ancak bir mazi fiile, bir muzari fiil ancak bir muzari fiile, keza, bir emir fiili de ancak bir emir fiiline atfedilebilir.

● **Cümlelerde Uyum:** Şayet matuf ile matufun aleyh '***cümle***' formunda ise bu iki cümlenin de cümle çeşidi bakımından aynı türden olması gerekir. Yani, bir isim cümlesi ancak bir isim cümlesine, bir fiil cümlesi de ancak bir fiil cümlesine atfedilebilir.

'***Matuf***' ile '***matufun aleyh***' arasındaki bu üç uyum noktasıyla ilgili olarak aşağıdaki tabloda verilen örnek cümleleri dikkatle inceleyiniz.

İrap Yönünden Uyumla İlgili Örnek Cümle			
Ma'tûf	Atıf harfi	Fâil (Ma'tûfun aleyh)	Fiil
كَرِيمٌ	وَ	خَلِيلٌ	تَسَابَقَ
Halil ve Kerim yarıştılar.			

Sîga Yönünden Uyumla İlgili Örnek Cümle			
Ma'tûf	Atıf harfi	Haber (Ma'tûfun aleyh)	Mübteda
يُمِيتُ	وَ	يُحْيِي	اَللّٰهُ
Allah (c.c.) diriltir ve öldürür.			

Cümle Yönünden Uyumla İlgili Örnek Cümle		
İsim cümlesi. (Ma'tûf)	Atıf harfi	İsim Cüm. (Ma'tûfun aleyh)
اَلْجَهْلُ مُضِرٌّ	وَ	اَلْعِلْمُ نَافِعٌ
İlim yararlı, cehalet ise zararlıdır.		

Atıf Harfleri			
Cümle İçinde Kullanımı	Anlamı	Harfler	
قَابَلْتُ مُحَمَّدًا وَ عَلِيًّا	Ve, ile, ise ...	وَ	1
رَكَعَ الْإِمَامُ فَالْجَمَاعَةُ	Arkasından, hemen sonra, akabinde	فَ	2
ذَبَحُوا الْكَبْشَ ثُمَّ سَلَخُوهُ	Sonra, daha sonra, bir müddet sonra	ثُمَّ	3
أَتَقُولُ الْحَقَّ أَمْ تَكْذِبُ؟	Yoksa	أَمْ	4
اِنْتَظَرْنَا سَاعَةً أَوْ سَاعَتَيْنِ	Veya, veyahut, ya da	أَوْ	5
يَمُوتُ النَّاسُ حَتَّى الرُّسُلُ	Bile, dahi, hatta	حَتَّى	6
مَا قَطَفْتُ الزَّهْرَةَ لَكِنِ الثَّمَرَ	Lakin, ancak, fakat, ama, ne var ki	لَكِنْ	7
اِشْتَرِ لَحْمًا بَلْ دَجَاجَةً	Yok hayır .., aksine, bilakis, tam tersine	بَلْ	8
هٰذَا وَاقِعٌ لَا خَيَالٌ	Değil	لَا	9
إِمَّا هٰذَا وَإِمَّا ذَاكَ	Ya (…) ya da (…)	إِمَّا	10

ATIF HARFLERİNDEN 'VE', 'FE' VE 'SÜMME' İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) دَخَلَ جُورْج وَ مَايْكِل فِي الدِّينِ الْإِسْلَامِيِّ.

George ve Micheal İslam dinine girdi.

(2) تُوُفِّيَ وَالِدُهُ فَوَالِدَتُهُ فِي نَفْسِ السَّنَةِ.

Aynı sene içinde babası, arkasından da annesi vefat etti.

(3) وَصَلَ الْمُهَنْدِسُ وَ زَمِيلُهُ إِلَى الْمَطَارِ فِي وَقْتِهَا.

Mühendis ve meslektaşı havalimanına zamanında vardılar.

(4) سَافَرْنَا فِي عُطْلَةِ الصَّيْفِ إِلَى الْعِرَاقِ فَالْقَاهِرَةِ.

Yaz tatilinde, önce Irak'a, hemen arkasından da Kahire'ye gittik.

(5) يُصَدِّرُ بَلَدُنَا السَّيَّارَاتِ وَ الْأَجْهِزَةَ الْكَهْرَبَائِيَّةَ.

Ülkemiz, araba ve elektrikli aygıtlar ihraç ediyor.

(6) أَنْهَى ابْنِي الْمَرْحَلَةَ الْإِبْتِدَائِيَّةَ ثُمَّ الْمَرْحَلَةَ الْمُتَوَسِّطَةَ.

Oğlum, önce ilkokulu, arkasından da ortaokulu bitirdi.

(7) وَصَلَ الْقِطَارُ وَ الْحَافِلَةُ فِي الْوَقْتِ نَفْسِهِ إِلَى مَحَطَّتِهِمَا.

Tren ve otobüs, istasyonlarına aynı zamanda vardılar.

(8) كَانَ فِي الْعَامِ الْمَاضِي قَحْطٌ وَ غَلَاءٌ فِي الْقَارَّةِ كُلِّهَا.

Geçen sene, tüm kıtada kıtlık ve pahalılık vardı (kol geziyordu).

(9) اِشْتَرَيْتُ مِنَ الْمَكْتَبَةِ مِسْطَرَةً وَ مِمْحَاةً وَ عُدْتُ إِلَى الْبَيْتِ.

Kırtasiyeden bir cetvelle bir silgi aldım ve eve geri döndüm.

(10) عَمِلَ وَالِدِي مُعَلِّمًا ثُمَّ مُدِيرًا عَامًّا لِشَرِكَةٍ خَاصَّةٍ.

Babam, önce öğretmen, sonra da özel bir şirkette genel müdür olarak çalıştı.

(11) نَسْتَطِيعُ أَنْ نَسْتَمِعَ إِلَى الْمُحَاضَرَةِ وَ نُسَجِّلَهَا بِالْمُسَجِّلِ.

Konferansı dinleyebilir ve teyip cihazı ile kaydedebiliriz.

(12) وَصَلَ إِلَى مَكَانِ الْحَادِثِ شُرْطِيُّ الْمُرُورِ فَالْجُنْدِيُّ.

Kaza mahalline, önce trafik polisi, arkasından da asker geldi.

(13) صَلَّيْتُ فِي الْجَوِّ الطَّلْقِ صَلَاةَ الظُّهْرِ ثُمَّ صَلَاةَ الْعَصْرِ.

Açık havada önce öğle, daha sonra da ikindi namazını kıldım.

(14) يَقُومُ جَدِّي فِي الصَّبَاحِ مُبَكِّرًا ثُمَّ يَتَوَضَّأُ وَ يَذْهَبُ إِلَى الْمَسْجِدِ.

Dedem, sabahleyin erken kalkar, daha sonra abdest alır ve mescide gider.

(15) سَلَّمَ عَلَى الضَّيْفِ ابْنِي الْأَكْبَرُ فَالْأَصْغَرُ.

Misafire, önce büyük oğlum, arkasından da küçük oğlum selam verdi.

(16) دَخَلَ رَئِيسُ الْوُزَرَاءِ ثُمَّ الصَّحَفِيُّونَ إِلَى صَالَةِ الْاِجْتِمَاعِ.

Toplantı salonuna, önce başbakan, daha sonra da gazeteciler girdi.

(17) اِشْتَرَيْتُ السَّيَّارَةَ بِخَمْسَةٍ وَ أَرْبَعِينَ أَلْفَ دُولَارٍ.

Arabayı kırk beş bin dolara satın aldım.

(18) أَنْشَدَ تِلْمِيذٌ فَالتَّلَامِيذُ الْآخَرُونَ أُنْشُودَةَ الصَّبَاحِ.

Sabah andını, önce bir öğrenci, arkasından da diğer öğrenciler okudu.

(19) تُوَاجِهُ الدُّوَلُ النَّامِيَةُ الْمَشَاكِلَ الْمُخْتَلِفَةَ بِسَبَبِ نَقْصِ الْعُلَمَاءِ وَ الْمُفَكِّرِينَ.

Kalkınmakta olan ülkeler bilimadamı ve aydın eksikliği sebebi ile çeşitli problemlerle karşılaşıyorlar.

(20) تَعْتَمِدُ الدُّوَلُ فِي بِنَاءِ اقْتِصَادِهَا عَلَى الصِّنَاعَةِ ثُمَّ التِّجَارَةِ.

Devletler, ekonomilerini yapılandırırken, önce sanayiye, sonra da ticarete dayanıyorlar.

(21) تُعْتَبَرُ الصِّحَافَةُ وَ الْإِذَاعَةُ مِنَ الْعَوَامِلِ الرَّئِيسَةِ فِي تَثْقِيفِ الْفَرْدِ.

Basın ve yayın, bireyin aydınlatılmasında ki başlıca faktörlerden kabul ediliyor.

(22) حَقَّقَ الْعِلْمُ تَقَدُّمًا كَبِيرًا فِي الْاِتِّصَالَاتِ السِّلْكِيَّةِ وَ اللَّاسِلْكِيَّةِ.

Bilim, telefon veya telsizle iletişim konusunda büyük bir gelişme kaydetti.

(23) قَدْ بَلَغَتِ الدَّوْلَةُ الْعُثْمَانِيَّةُ قِمَّةَ مَجْدِهَا فِي عَهْدِ الْفَاتِحِ وَ سُلَيْمَانَ.

Osmanlı Devleti, altın çağına, Fatih ve Kanuni döneminde ulaştı.

(24) فِي حَفْلِ الْخِرِّيجِينَ تَكَلَّمَ الْعَمِيدُ فَالرَّئِيسُ ثُمَّ ضَيْفُ الشَّرَفِ.

Mezuniyet töreninde (önce) dekan, arkasından rektör, daha sonra da şeref konuğu söz aldı.

(25) دَعَوْتُ صَدِيقِي إِلَى حَفْلَةِ عِيدِ مِيلَادِي فَقَبِلَ دَعْوَتِي.

Arkadaşımı doğum günü partime davet ettim, o da hemen davetimi kabul etti.

فُكَاهَةٌ

أَقَامَ أَحَدُ الْأَعْيَانِ حَفْلَةَ عُرْسٍ. وَ بَيْنَمَا الضُّيُوفُ يَتَنَاوَلُونَ الطَّعَامَ جَاءَ جُحَا وَ سَأَلُوهُ عَنْ حَاجَتِهِ فَأَجَابَ قَائِلاً: مَعِي رِسَالَةٌ لِصَاحِبِ الْبَيْتِ، فَأَدْخَلَهُ الْخَادِمُ فَسَلَّمَ وَ قَدَّمَ الرِّسَالَةَ إِلَى صَاحِبِهِ وَ جَلَسَ مُسْرِعًا أَمَامَ الْمَائِدَةِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ بِشَرَهٍ. فَلَمَّا نَظَرَ صَاحِبُهُ إِلَى الْوَرَقَةِ صَاحَ قَائِلاً: هٰذِهِ الْوَرَقَةُ بَيْضَاءُ لَا كِتَابَةَ فِيهَا، فَقَالَ جُحَا: نَعَمْ، إِنَّ الْوَرَقَةَ لَا كِتَابَةَ فِيهَا، لِأَنِّي جِئْتُ مُسْتَعْجِلاً فَأَرْجُو عَفْوَكَ.

ÖNEMLİ KURAL

- وَ atıf edatı, ya oluş zamanı bakımından aralarında öncelik veya sonralık bulunmayan iki fiili veyahut da diziliş sırasında öncelik veya sonralık söz konusu olmayan iki ismi birbirine bağlar. Dolayısıyla وَ atıf harfi ile birbirine bağlanan '***matuf***' ve '***matufun aleyh***'in yer değiştirmesi anlamsal açıdan cümlede herhangi bir eksiklik veya yanlışlığa yol açmaz.
- فَ atıf edatı, وَ harfinin aksine, cümlede birbirine bağladığı iki kelime veya cümle arasında zamansal açıdan bir öncelik-sonralık kavramının varlığına işaret eder. Yani, فَ harfinin birbirine atfettiği '***matuf***', zaman veya sıra bakımından mutlaka '***matufun aleyh***' öğesinden sonra gelmelidir.
- ثُمَّ ye gelince, bu atıf edatı da -tıpkı فَ atıf edatında olduğu gibi- aralarında zamansal açıdan öncelik-sonralık (sıra) söz konusu olan kelime veya fiilleri birbirine rapteder. Ancak ثُمَّ atıf harfinin birbirine bağladığı iki isim veya iki fiil arasındaki zaman kavramı, فَ atıf edatının birbirine bağladığı iki isim veya iki fiil arasındaki zaman kavramına nispetle daha uzundur. Ancak bu uzunluğun zamansal bakımdan ne kadar olduğu konusu tamamen göreceli bir konudur.

ATIF HARFLERİNDEN 'EV' VE 'EM' İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) خُذْ هٰذَا أَوْ ذَاكَ.

Ya bunu al, veya onu.

(2) أَحِبُّوا وَطَنَكُمْ أَوِ اتْرُكُوهُ.

Ya vatanınızı seversiniz (sevin), veya terkedersiniz (terkedin).

(3) اِنْتَخِبُوا عَلِيًّا أَوْ خَلِيلاً كَرَئِيسٍ.

Başkan olarak, ya Ali'yi veyahutta Halil'i seçin.

(4) أَ مُحَمَّدٌ جَاءَ أَمْ عَلِيٌّ أَوَّلَ أَمْسِ؟

Geçen gün, Muhammet mi, yoksa Ali mi geldi.

(5) سَتَكُونُ الْمُحَاضَرَةُ الثَّانِيَةُ فِي الْفَصْلِ أَوْ فِي قَاعَةِ الْاِجْتِمَاعِ.

İkinci konferans, ya sınıfta veyahutta toplantı salonunda olacak.

(6) أَ تُفَّاحًا تُفَضِّلُ أَمْ عِنَبًا بَعْدَ الْغَدَاءِ؟

Öğle yemeğinden sonra, elma mı, yoksa üzümü mü tercih edersin.

(7) أَ أَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا أَمْ أَخُوكَ الْأَكْبَرُ؟

Bunu sen mi yaptın, yoksa büyük kardeşin mi?

(8) لَبِثَ وَالِدُنَا عِنْدَنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فِي الْأَعْيَادِ.

Babamız, bayramlarda, ya bir gün veya birkaç gün kalıyor.

(9) أَ غَدًا سَتَذْهَبُونَ لِلسِّبَاحَةِ أَمْ يَوْمَ السَّبْتِ؟

Yüzmeye yarın mı gidiyorsunuz, yoksa Cumartesi günü mü?

(10) اِقْرَؤُوا كِتَابًا فِي هُدُوءٍ أَوِ اخْرُجُوا مِنَ الْمَكْتَبَةِ دُونَ ضَجَّةٍ.

Ya sessizce kitap okuyun, veya gürültü yapmadan kütüphaneden çıkın.

(11) يُرِيدُ مُحَمَّدٌ أَنْ يَدْرُسَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ أَوِ الْاِنْجِلِيزِيَّةَ قَبْلَ سَفَرِهِ.

Muhammet yola çıkmadan önce, ya Arapça veya İngilizce çalışmak istiyor.

(12) لاَ أَدْرِي هَلْ قَبِلَ صَدِيقِي الدَّعْوَةَ أَمْ رَفَضَهَا.

Arkadaşımın daveti kabul edip etmediğini bilmiyorum.

(13) سَوْفَ أُسَافِرُ إِلَى الْيَابَانِ أَوِ الصِّينِ لِلْعَمَلِ.

Çalışmak için ya Japonya'ya veyahutta Çin'e gideceğim.

(14) أَ هٰذِهِ الدُّرُوسُ اِخْتِيَارِيَّةٌ أَمْ اِجْبَارِيَّةٌ؟

Bu dersler seçmeli mi, yoksa zorunlu mu?

(15) أَ أَنْتِ جَادَّةٌ أَمْ تَسْخَرِينَ مِنِّي؟

Sen ciddi misin, yoksa benimle alay mı ediyorsun?

(16) أَ خَالُكَ مَالِكٌ أَمْ مُسْتَأْجِرٌ مِثْلَنَا؟

Dayınız ev sahibi mi, yoksa O da bizim gibi kiracı mı?

(17) يُفَضِّلُ صَدِيقِي الصَّيْدَ أَوِ الْقِرَاءَةَ فِي الْعُطْلَةِ.

Arkadaşım, tatilde, ya avlanmayı veya kitap okumayı yeğliyor.

(18) اِغْسِلِ الْأَطْبَاقَ أَوِ اكْوِ الْمَلاَبِسَ.

Ya bulaşıkları yıka, veya elbiseleri ütüle!

(19) فِي الْفَطُورِ، غَالِبًا مَا أَتَنَاوَلُ الْحَلِيبَ أَوِ الشَّايَ.

Kahvaltıda genellikle ya süt veya çay içerim.

(20) أَ تُحِبُّ رُكُوبَ الدَّرَّاجَةِ أَمِ الدَّرَّاجَةِ النَّارِيَّةِ؟

Bisiklete binmeyi mi, yoksa motosiklet kullanmayı mı tercih edersin?

ÖNEMLİ KURAL

● Dersimizin başında ifade ettiğimiz gibi '***matuf***' ile '***matufun aleyh***', '***irap***' yönünden birbiri ile uyumlu olmak zorundadır. Bu noktada gösterilecek olan hassasiyet, aynı zamanda atıf harfi olan حَتَّى ile harf-i cer olan حَتَّى yı birbirinden ayırt etmemize yardımcı olacaktır. Şöyle ki; harf-i cer olarak kullanılan حَتَّى, tıpkı 'إِلَى' harf-i ceri gibi cümleye daima (-e, -a kadar) anlamı verip kendisinden sonraki kelimeyi de mecrur yaparken, atıf harfi olarak kullanılan حَتَّى ise cümleye '... bile / ... hatta ... / ... dahil' anlamı katar ve ma'tufun aleyhinin irabına tabidir.

ATIF HARFLERİNDEN 'HATTA' İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) اِسْتَخْدَمْتُ كُلَّ وَسَائِلِ النَّقْلِ حَتَّى الطَّائِرَةَ الْعَمُودِيَّةَ.

Bütün taşıma vasıtalarını kullandım, helikopter dahil.

(2) أَدَّيْتُ جَمِيعَ الْفَرَائِضِ حَتَّى فَرِيضَةَ الْحَجِّ.

Tüm yükümlülükleri yerine getirdim, hac farizasını bile.

(3) اِنْصَرَفَ الْمَدْعُوُّونَ إِلَى بُيُوتِهِمْ حَتَّى الْفِرْقَةُ الْمُوسِيقِيَّةُ.

Davetliler evlerine gittiler, hatta orkestra bile.

(4) أُحِبُّ جَمِيعَ الطُّيُورِ حَتَّى الْبُومَ.

Bütün kuşları severim, baykuşu bile.

(5) قَرَأْتُ الْكِتَابَ كُلَّهُ حَتَّى مُقَدِّمَتَهُ وَ خَاتِمَتَهُ.

Kitabın tümünü okudum, giriş ve sonuç kısımlarını bile.

(6) حَضَرَ الْاِجْتِمَاعَ جَمِيعُ الْأَسَاتِذَةِ حَتَّى رَئِيسُ الْجَامِعَةِ.

Toplantıya tüm profesörler geldi, hatta rektör bile.

(7) أُسْتُجْوِبَ جَمِيعُ الْمُوَظَّفِينَ فِي الْبَنْكِ حَتَّى الْمُدِيرُ الْعَامُّ.

Bankadaki bütün görevliler sorguya çekildi, genel müdür bile.

(8) يَرْتَكِبُ جَارُنَا كَثِيرًا مِنَ الْجَرَائِمِ حَتَّى يَسْرِقُ وَ يَخْتَلِسُ.

Komşumuz pekçok suç işliyor, hatta hırsızlık ve gaspçılık dahi yapıyor.

(9) قَدْ سُرِقَ كُلُّ مَا فِي الْخِزَانَةِ حَتَّى مَا فِي جُيُوبِنَا.

Kasadaki herşey, hatta ceplerimizdekiler bile çalınmış.

(10) يَجِبُ الْاِحْتِرَامُ لِلْكِبَارِ حَتَّى لِلصِّغَارِ.

Büyüklere, hatta küçüklere bile saygı duymak gerekir.

(11) سَيُحَاسَبُ جَمِيعُ النَّاسِ حَتَّى الْأَنْبِيَاءُ.

Tüm beşeriyet hesaba çekilecektir, peygamberler bile.

(12) لَمْ يَسْتَطِعِ الطُّلَّابُ حَتَّى الْمُعَلِّمُونَ حَلَّ الْمُشْكِلَةِ.

Öğrenciler, hatta öğretmenler bile soruyu çözemediler.

'Lâ' Atıf Harfi ile İlgili Örnek Cümle			
Ma'tûf	Atıf harfi	Nâkıs Filin Haberi (Ma'tufun aleyh)	Nâkıs F. + İsmi (İsmi Gizli 'Ente')
مُتَشَائِمًا	لَا	مُتَفَائِلًا	كُنْ
İyimser ol, kötümser değil!			

ATIF HARFLERİNDEN 'LÂ' İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) يَنْجَحُ فِي الْاِمْتِحَانِ الْمُجِدُّ لَا الْكَسْلَانُ.

Sınavda, tembellik yapan değil, çalışkan olan kazanır.

(2) عَاشِرِ الْأَخْيَارَ وَ الصَّادِقِينَ لَا الْأَشْرَارَ وَ الْكَاذِبِينَ.

İyilerle ve doğru sözlülerle oturup kalk, kötülerle ve yalancılarla değil.

(3) هٰذِهِ الشُّقَّةُ ضَيِّقَةٌ بِالنِّسْبَةِ إِلَيْنَا لَا وَاسِعَةٌ.

Bizce bu daire dar, geniş değil.

(4) هٰذِهِ الْمَرَافِقُ الْعَامَّةُ لِلْإِيجَارِ لَا لِلْبَيْعِ.

Bu tesisler satılık değil kiralık.

(5) أُجِيدُ قِيَادَةَ السَّيَّارَةِ لَا الدَّرَّاجَةِ.

Araba kullanmayı iyi biliyorum, bisiklet sürmeyi değil.

(6) كُلُوا الْفَوَاكِهَ نَاضِجَةً لاَ فِجَّةً.
Meyveleri ham iken değil, olgun iken yiyiniz.

(7) يَدْرُسُ الطُّلاَّبُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ لاَ الْفَرَنْسِيَّةَ.
Öğrenciler Arapça öğreniyorlar, Fransızca değil.

(8) يُعْجِبُنِي الشِّعْرُ الْجَاهِلِيُّ لاَ الشِّعْرُ الْحَدِيثُ.
Modern şiir değil, Cahiliyye şiiri hoşuma gidiyor.

(9) اَلصِّدْقُ لاَ الْكَذِبُ يَرْفَعُ مَنْزِلَةَ الْإِنْسَانِ فِي الْمُجْتَمَعِ.
İnsanı, toplum içinde yükselten şey doğruluktur, yalan değil.

(10) زَارَ الطُّلاَّبُ الْأَجَانِبُ جَامِعَتَنَا اَلْيَوْمَ لاَ أَمْسِ.
Yabancı öğrenciler üniversitemizi bugün ziyaret ettiler, dün değil.

(11) يَبْدُو أَنَّكَ حَزِينٌ لاَ سَعِيدٌ، قَلِقٌ لاَ مُصَمِّمٌ.
Mutlu değil hüzünlü, kararlı değil endişeli görünüyorsun.

(12) أَلَّفَ الْكَاتِبَانِ كِتَابَ الْقَوَاعِدِ لاَ كِتَابَ النُّصُوصِ.
İki müellif, metin kitabı değil gramer kitabı yazdı.

(13) عَرَضَ الْخَبِيرُ فِي الْاِجْتِمَاعِ حَلَّ الْمُشْكِلَةِ لاَ أَسْبَابَهَا فَقَطْ.
Toplantıda uzman, meselenin sadece sebeplerini değil, çözümünü de arzetti.

(14) رَأَيْتُ الطُّلاَّبَ لاَعِبِينَ لاَ مُجْتَهِدِينَ.
Öğrencileri oyun oynarken gördüm, ders çalışırlarken değil.

(15) أُفَضِّلُ الشَّايَ دَاكِنًا لاَ فَاتِحًا، سَاخِنًا لاَ بَارِدًا.
Çayı açık değil demli, soğuk değil sıcak tercih ederim.

(16) كُونُوا مُتَفَائِلِينَ لاَ مُتَشَائِمِينَ بِخُصُوصِ مُسْتَقْبَلِكُمْ.
Geleceğiniz hususunda kötümser değil, iyimser olunuz.

(17) مَاتَ هٰذَا الشَّاعِرُ فِي الْمَنْفَى لاَ فِي بَلَدِهِ.
Bu şair sürgünde öldü, memleketinde değil.

(18) عَاشَ هٰذَا الْفَنَّانُ حَيَاةَ فَقْرٍ لاَ حَيَاةَ بَذَخٍ وَ لَهْوٍ.
Bu sanatçı, refah ve lüks içinde değil yoksulluk içinde yaşadı.

'Bel' Atıf Harfi ile İlgili Örnek Cümle			
Ma'tûf	Atıf harfi	Haber	Mübteda (Muzâf +Muzâfun İl.)
اَلشَّمْسُ	بَلْ	اَلْبَدْرُ	وَجْهُهَا
Yüzü ay, yok hayır bir güneş!			

ATIF HARFLERİNDEN 'BEL' VE 'LÂKİN' İLE İLGİLİ CÜMLE ÖRNEKLERİ

(1) لَيْسَ اللَّحْمُ الْكَثِيرُ وَ الشَّحْمُ نَافِعَيْنِ بَلْ كِلاَهُمَا مُضِرٌّ.

Fazla et ve hayvansal yağ faydalı değil, aksine her ikisi de zararlıdır.

(2) لاَ تَكُونُوا بُخَلاَءَ لَكِنْ كِرَامًا.

Cimri olmayın, (ancak) cömert olun!

(3) لاَ تَقْرَؤُوا الْفَصْلَ الأَوَّلَ لَكِنِ الثَّانِيَ.

Birinci bölümü değil, (ancak) ikinci bölümü okuyun.

(4) رَجَعَ مِنَ الْحَجِّ عَلِيٌّ بَلْ خَالِدٌ.

Hacdan Ali döndü, Ali demişim Halit.

(5) مَا قَطَفْتُ الزَّهْرَةَ ظُهْرًا لَكِنْ صَبَاحًا.

Çiçeği öğlen değil sabah kopardım.

(6) لَبِسْتُ الْمِعْطَفَ بَلِ الْقُبَّعَةَ.

Paltoyu, palto demişim şapkayı giydim.

(7) سَاعِدُوا الْمُحْتَاجِينَ بَلِ الْيَتَامَى.

Yoksullara, yok hayır, kimsesizlere yardım edin.

(8) لَمْ يَزْرَعِ الْفَلاَّحُ الْقُطْنَ بَلِ الْقَمْحَ.

Çiftçi pamuk, yok hayır buğday ekti.

(9) لاَ تُصَاحِبِ الأَبْلَهَ بَلِ الْعَاقِلَ وَ الذَّكِيَّ.

Ahmakla değil, tam tersine akıllı ve zekilerle dostluk kur.

(10) سَنُسَافِرُ إِلَى شَرْقِيِّ تُرْكِيَا بِالْقِطَارِ بَلْ بِالْحَافِلَةِ.

Türkiye'nin doğusuna trenle, ... yok hayır, otobüsle gideceğiz.

(11) مَا دَعَمْتُ الظَّالِمِينَ بَلِ الْمَظْلُومِينَ.

Zalimlere değil, aksine mazlumlara arka çıktım.

(12) لَمْ أُصَافِحِ الأَجَانِبَ لَكِنِ الأَقَارِبَ وَ الْمَعَارِفَ.

Yabancılarla değil, akraba ve tanışlarla tokalaştım.

(13) لَنْ نَزُورَ سَوَاحِلَ إِزْمِير لَكِنْ سَوَاحِلَ أَنْطَالْيَا.

İzmir'in değil, Antalya'nın sahillerini gezeceğiz.

(14) جَاءَ الْمُرَشَّحُونَ لَكِنْ لَمْ تَحْضُرِ الْمُرَشَّحَاتُ الْاِجْتِمَاعَ بَعْدُ.

Erkek adaylar toplantıya geldi, ancak kadın adaylar henüz gelmedi.

(15) بِهٰذَا الْقَرَارِ لاَ نُجَازِي الْمُجْرِمَ بَلْ نُكَافِؤُهُ.

Bu kararla suçluyu cezalandırmıyoruz, aksine ödüllendiriyoruz.

(16) كُلِّيَّتُنَا لاَ تُخَرِّجُ الشَّبَابَ جُهَلاَءَ بَلْ مُثَقَّفِينَ.

Fakültemiz, gençleri bilgisiz değil, tam tersine aydın olarak mezun ediyor.

(17) اِسْتَمَعْتُ إِلَى الدَّرْسِ جَيِّدًا لَكِنْ لَمْ أَفْهَمْ شَيْئًا.

Dersi pürdikkat dinledim, ancak hiçbirşey anlamadım.

(18) اِقْتَرَحَتِ الْهَيْئَةُ أَفْكَارًا جَدِيدَةً لَكِنْ رُفِضَتْ كُلُّهَا.

Komisyon yeni fikirler önerdi ancak hepsi geri çevrildi.

(19) لاَ تَعْمَلُ الْمُوَظَّفَاتُ بِحَقٍّ بَلْ يُثَرْثِرْنَ دَائِمًا.

Kadın memurlar gereği gibi çalışmıyor, aksine sürekli gevezelik yapıyorlar.

(20) لِنُرْسِلِ الْخِطَابَ إِلَى الْقُنْصُلِيَّةِ بَلْ لِنُبْرِقْ.

Mektubu konsolosluğa gönderelim, yok hayır telgraf çekelim.

(21) مَا اصْطَدَمْتُ بِسَيَّارَتِكَ مُتَعَمِّدًا بَلْ خَطَأً.

Aracınıza bilerek değil, aksine kazara çarptım.

(22) مَا قَرَأْتُ الْكِتَابَ كُلَّهُ بَلْ نِصْفَهُ.

Kitabın hepsini değil, yarısını okudum.

(23) لَنْ نَمْشِيَ مِيلاً فَقَطْ بَلْ مِيلَيْنِ فِي الْبَيْدَاءِ.

Çölde sadece bir mil değil, iki mil yürüyeceğiz.

فُكَاهَةٌ

دَخَلَ لِصٌّ دَارَ جُحَا وَ أَخَذَ يَحْمِلُ مَا يَقَعُ تَحْتَ يَدِهِ، وَ كَانَ جُحَا نَائِمًا فِي غُرْفَتِهِ فَأَحَسَّ بِحَرَكَةِ السَّارِقِ وَ لَمْ يَكُنْ مِنْهُ إِلاَّ أَنْ جَمَعَ مَا فِي غُرْفَةِ نَوْمِهِ مِنَ الْأَثَاثِ، وَ لَحِقَ جُحَا بِالسَّارِقِ إِلَى أَنْ وَصَلَ إِلَى دَارِهِ، فَدَخَلَهَا عَلَى إِثْرِهِ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ السَّارِقُ وَقَالَ لَهُ : مَا الَّذِي تَفْعَلُهُ هُنَا يَا شَيْخُ؟

أَجَابَ جُحَا: أَوَلَمْ نَنْتَقِلْ إِلَى هٰذِهِ الدَّارِ؟

ÖNEMLİ NOT

Soru hemzesi, atıf harfleriyle birlikte kullanıldığında atıf harflerinden önce gelir. Ne var ki bu yapılardaki atıf harfleri, yukarıda özelliklerini gördüğümüz atıf harleri gibi tercüme edilmezler, sadece ibareye üslup gereği dahil olurlar. Aşağıdaki örnekleri bu açıdan inceleyiniz:

أَفَعِشْتَ فِي بُورْصَا؟

(Bursa'da ikamet ettin mi?)

أَوَلَيْسَتْ هٰذِهِ مَسْؤُولِيَّةَ الدَّوْلَةِ!؟

(Bu devletin sorumluluğu değil mi?)

أَفَتَكْرَهُونَهُمْ؟

(Onlardan hoşlanmıyor musunuz?)

أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ؟

(Tefekkür etmiyor musunuz?)

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ.

(Allah'ın, gizli açık yapmakta olduklarını bildiğini bilmezler mi?)

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا.

(İnsanoğlu, bizim kendisini, daha önce bir hiçken yarattığımızı düşünmez mi?)

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ.

(Kuran üzerinde tefekkür etmezler mi?)

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ؟

(Allah'a tövbe edip ondan af dilemezler mi?)

أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ.

(Bozguncuların yaptıklarından ötürü bizi helak mı edeceksin?).